

Barn- och utbildningsförvaltningen

Handläggare: Agneta Brus
Titel: Strateg
E-post: Agneta.brus@norrtalje.se

Till: Utbildningsnämndens arbetsutskott

Riktlinjer för utbildningsnämndens ekonomistyrning

Förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden fastställer barn- och utbildningskontorets förslag till plan för uppföljning av ekonomi och verksamhet 2024.
2. Utbildningsnämnden beslutar att nämndinitiativet därmed är slutfört.

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Utbildningsnämnden uppdrog i verksamhetsplan 2022 att ta fram nämndspecifika rutiner och riktlinjer avseende nämndens ekonomistyrning. Därefter har styrmodellen reviderats och beslutats i kommunfullmäktige. Styrmodellen anger ramar, regler och riktlinjer för hur styrning och uppföljning av ekonomi och verksamhet ska bedrivas i Norrtälje kommun och tydliggör i stor utsträckning såväl budget- och uppföljningsprocessen som ansvarsnivåer och befogenheter

Den övergripande styrmodellen svarar i hög utsträckning upp mot nämndens interna behov av en förtydligad planerings- och uppföljningsprocess. Barn- och utbildningskontoret har inom ramen för nämndinitiativet fokuserat på rutiner för nämndens interna planerings- och uppföljningsprocess, vilket innefattar en plan för uppföljning av ekonomi och verksamhet samt årshjul för förvaltningens arbetsprocesser.

Ärendet

Beskrivning

Utbildningsnämnden uppdrog i verksamhetsplan 2022 att ta fram nämndspecifika rutiner och riktlinjer avseende nämndens ekonomistyrning. Bakgrunden var en revisionsgranskning som genomfördes 2021 efter att barn- och skolnämnden redovisat ett större underskott i budget 2020. I revisionsrapporten lämnades ett antal rekommendationer både till kommunstyrelsen och till barn- och skolnämnden, bland annat:

- Se över befolkningsprognoser och tydliggör på vilket sätt nämnderna ska kompenseras för volymförändringar (KS).
- Tydliggöra att nämnderna vid prognosticerat underskott ska redovisa åtgärder för en ekonomi i balans (KS).
- Fastställa nämndspecifika rutiner och riktlinjer avseende barn- och skolnämndens ekonomistyrning, innefattandes budget, uppföljning och prognos (BSN).
- Säkerställa att barn- och utbildningskontoret har tillräckliga resurser för ekonomistödet (BSN).
- Säkerställa att nämnden vid prognosticerat underskott (i såväl VP och budget som löpande uppföljning) beslutar om samt redovisar åtgärder för en ekonomi i balans (BSN).

Flera av rekommendationerna kan betraktas som tillämpliga även för utbildningsnämnden, och att ta fram nämndspecifika rutiner och riktlinjer bör ske parallellt inom båda nämnderna mot vilka barn- och utbildningskontoret svarar. Därefter har styrmodellen reviderats och beslutats i kommunfullmäktige. Styrmodellen anger ramar, regler och riktlinjer för hur styrning och uppföljning av ekonomi och verksamhet ska bedrivas i Norrtälje kommun och tydliggör i stor utsträckning såväl budget- och uppföljningsprocessen som ansvarsnivåer och befogenheter. Även arbetet med kommunens befolkningsprognoser har utvecklats både på central nivå, och på förvaltningsnivå och en fördjupad

Samverkan sker inom ramen för planerings- och uppföljningsprocessen. Ekonomifunktionen har förstärkts och nya strategiska funktioner har inrättats vid barn- och utbildningskontoret.

Inom gymnasieskolan styrs beräkning av ersättningen för nationella program och programinriktat val av beräkningsmodellen som tillämpas inom ramen för samverkansavtalet om den gemensamma gymnasiregionen i Stockholms län.

Kommunfullmäktige beslutade den 18 december 2023 § 219 om revidering av styrmodellen för Norrtälje kommun. Revideringen föranleddes i huvudsak av ny budgetprocess där Mål & budget och skattesats beslutas i juni i stället för i november samt av behov av andra tillägg, förtydliganden och justeringar avseende budgetuppföljning, riktlinjer för god ekonomisk hushållning, riktlinjer för verksamhetsstyrning och riktlinjer för ekonomistyrning samt månadsrapporter.

Den övergripande styrmodellen svarar i hög utsträckning upp mot nämndens interna behov av en förtydligad planerings- och uppföljningsprocess.

Barn- och utbildningskontoret har inom ramen för det aktuella nämndinitiativet fokuserat på rutiner för nämndens interna planerings- och uppföljningsprocess, vilket innefattar en plan för uppföljning av ekonomi och verksamhet samt årshjul för förvaltningens arbetsprocesser.

Lagkrav

Kommunallagen (2017:725) 11 kap Ekonomisk förvaltning:

6 § Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Koppling till gällande styrdokument

- Styrmodell för Norrtälje kommun med riktlinjer för ekonomi- och verksamhetsstyrning
- Internkontrollplan för utbildningsnämnden
- Samverkansavtal avseende gymnasieutbildning mellan kommunerna i Stockholms län

Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

Ej tillämpligt.

Förvaltningens analys och slutsatser

Enligt styrmodellen (6.3.3) ska nämnd upprätta och besluta om en årlig plan för ekonomi och verksamhet. Vid befarade eller konstaterade avvikelser ska nämnden överväga tätare frekvens och fördjupade innehåll i rapporteringen. Skärpta rapportrutiner (frekvens och innehåll) vid avvikelser ska delges kommunstyrelsen vid nästkommande ordinarie rapporteringstillfälle. Nämndens plan för uppföljning under 2024 redovisas i bilaga 1.

Utbildningsnämnden fullgör kommunens uppgift som huvudman för egenregiverksamheten och som bidragsgivare till fristående utförare. Verksamheten är delvis finansierad genom ett beställar-/utförarförhållande och styrs av förväntade och faktiska volymer (barn och elevtal) inom dessa.

Kontroll på befolkningsprognoser och volymer är avgörande för en fungerande ekonomistyrning och god ekonomisk hushållning. Åtgärder för ekonomi i balans tar tid att genomföra. Beslut om ändringar i kapacitet och/eller organisation måste fattas proaktivt och i god tid för att möjliggöra ekonomi i balans på såväl huvudmanna- som enhetsnivå. Volymförändringar följs upp och redovisas månatligen inom nämndens verksamhetsområde och ingår i nämndens rapportering vid delårsrapporter och verksamhetsberättelse.

Nedan följer några av de viktigaste skrivningarna i den övergripande styrmodellen som påverkar nämndens interna budget- och uppföljningsprocesser:

- Volymberäkningar för verksamheten avser *hemkommunens* volymförändringar. Ingen kompensation för volymförändringar i egen regi lämnas av kommunfullmäktige. Egenregiverksamheten erhåller peng, och volymförändringar inom egen regi innebär krav på strukturella åtgärder.
- Volymrelaterade underskott ska ovillkorligen åtgärdas, inom enhetens befogenheter, inom förvaltningens befogenheter med omedelbara åtgärder och med åtgärdsplaner för politiskt beslut i berörd nämnd.
- Eventuella volymförändringar för hemkommunen som utgör avvikelser jämfört med de volymberäkningar som gjorts vid budgeteringstillfället ska redovisas tydligt i rapporteringen.
- Underskott med anledning av kraftigt ökade volymer jämfört med budgeterad volym för hemkommunen förväntas inte hämtas hem inom ram. Överskott med anledning av minskade volymer för hemkommunen är inte tillgängliga att finansiera annan verksamhet inom nämnden och ska redovisas som överskott i nämndens rapportering. Inga budgetjusteringar görs till följd av volymförändringar i volymbudgeterade verksamheter under pågående budgetår.
- Av nämndens detaljbudget ska det tydligt framgå vad som är pengfinansierad verksamhet och vad som utgör egenregiverksamhet och vad som utgör det så kallade hemkommunsansvaret.
- Nämnden ska alltid redovisa det prognostiserade ekonomiska utfallet vid årets slut. För nämnderna gäller detta efter hänsyn tagen till beräknade effekter av nödvändiga beslutade eller planerade åtgärder. Om det kvarstår ett underskott i prognos ska det alltid framgå vilka åtgärder som vidtagits eller planeras. Det ska även framgå om inga ytterligare åtgärder är möjliga att genomföra.
- Nämndpresidiet ska vid befarade negativa avvikelser skyndsamt informeras.
- Vid befarade eller konstaterade negativa avvikelser på enheter inom förvaltningarna ska budgetansvariga vidta åtgärder.
- Vid befarade eller konstaterade avvikelser på förvaltning/nämnd ska förvaltningsdirektör vidta åtgärder. Nämnd är ansvarig för att åtgärder vidtas. Förvaltningsdirektör ska lämna förslag på åtgärder, delges nämnd till nästa möte efter att avvikelsen har blivit känd

Styrmodellen reglerar även att chefer i Norrtälje kommun har fullt ledningsansvar. Detta innebär att chefen inom sitt ansvarsområde är ansvarig för verksamhet, ekonomi och personal. Med det ansvaret följer att vidta nödvändiga åtgärder vid befarat eller konstaterat underskott. Utbildningsnämndens delegationsordning reglerar möjlighet för chef och överordnad chef att besluta om omfördelning av anslag inom och mellan enheter.

Förvaltningens samlade bedömning är därmed att nämndinitiativet i och med antagandet av planen är slutfört i de delar som avser fastställande av nämndspecifika rutiner och riktlinjer avseende nämndens ekonomistyrning, innefattandes budget, uppföljning och prognos.

Denna plan utgör grunden för den styrning som säkerställer att nämnden vid prognosticerat underskott (i såväl verksamhetsplan och budget som löpande uppföljning) beslutar om samt redovisar åtgärder för en ekonomi i balans.

Att säkerställa att barn- och utbildningskontoret har tillräckliga resurser för ekonomistödet är såväl en intern organisationsfråga som en fråga om att anslå erforderliga centrala stödresurser i form av controllers. Detta är en fråga som inryms i löpande ledning och fördelning av arbetet samt i avstämningar av uppdrag och leveranser mellan förvaltningen och kommunstyrelsekontoret.

Tidplaner

Ärendet behandlas i utbildningsnämndens arbetsutskott den 7 februari, och vid utbildningsnämndens sammanträde den 21 februari.

Jenny Nordström
Förvaltningsdirektör
Barn- och utbildningskontoret

Magnus Lindblå
Avdelningschef Kvalitetsutveckling & strategisk planering
Barn- och utbildningskontoret

Bilagor

1. Plan för uppföljning av ekonomi och verksamhet 2024
2. Styrmodell för Norrtälje kommun

Beslut skickas till

Avdelningschefer barn- och utbildningskontoret